

de *Peleg*.¹

Però, d'altra banda, l'àrea del mot també sobreix molt cap a Aragó. I amb forma i sentit ben significatius: «*marueño*: montón de piedras, de poca altura, y generalmente hecho de piedras pequeñas recogidas de los campos» ens comunica Àngel Satué del seu parlar natiu de Bergua, a l'alta ribera de Fiscal (20 k. al NO. de Boltaña); «ocasionalmente, montones de piedra que se encuentran en el monte y se usan para sentarse»; «ya se ha *esmorriñau*» «cuando se derrumba un *marueño*».²

Encara més a ponent: *El Margüepo* vaig registrar jo com nom d'uns camps en l'enq. de 1966 a Guasa (4 k. E. de Jaca ll. L, 163-165). I no hi estan isolats perquè també hi ha *La Mariñosa* aldea agre. a Toledo de Lanata (entre Boltaña i Graus) i *A Moriñosa* pda. de Villanovilla de Garcipollera (a la baixa vall de Canfranc: registrat en les meves enq., LIN. 137.8).

El significat precís del *marueño* de Bergua deu ser el que tingué aquest mot també en els Pirineus catalans i pertot. És clar que aqueixos munts de pedra solen fer-se en tots els camps de les terres pedregoses i rocoses. I que un mot d'aquest sign. donava base natural per als derivats col. o anàlegs *Marunyedes*, *Marunyós*, *-osa*, *Marunyol*. El de St. Llorenç de *Morunys* és un terme rocosíssim, si un n'hi ha a Catalunya. I justament, em cridaren l'atenció a Enveig sobre el d o l m e n de les *Marunyes* (XXIII, 73). El dolmen és un gran munt de lloses, ja no rocs ni pedres: d'ací el fem. augmentatiu.

La base fonètica, en l'origen, devia ser *MARÖNJO- més aviat que amb ũ, perquè amb õ s'explica tant el diftong *ue* del *marueño* aragonès, com la *ú* catalana: és exactament el cas de LÖNGE > *luèie*, cat. *lluny*, *Catalunya* / cast. ant. *Catalueña*; oc. *luenb*, *Cataluenba*.

L'aire d'això no és gaire ibèric, més aviat indoeuropeu, i pre-romà, puix que el radical MAR- es repeteix en el gr. μάρμαρος 'bloc de pedra' (ja en la *Iliada* i l'*Odissea*; i en Eurípides: Cadmos mata el drac esclafant-li el cap amb el bloc de pedra que li llança: «δράκωνα ὄλεσεν μαρμάρω»; i en un altre passatge, amb caràcter d'adjectiu: ἀφῆκε μάρμαρον πέτρον, ἄκοναξ ἔθραυτεν» 'engegà una pedra enorme que esclafà les piques' (Phoinissai, v. 1401); «μάρμαρ-στερεόν» 'roc sòlid, cúbic etc.' en Hesiqui (Boisacq, 611; *I EW* 736); en llatí MARMOR 'marbre', cèltic MÁRGILA / -INA 'mineral calcari i argilós'. Passat que fos epítirreni, recordant-nos de les grans pedreres marmòries de Carrara (terra de substrat tirreno-etrusc).

Vista la inicial MAR- (no MOR), descarto sense vacil·lar cap enllaç amb el cast. *desmoronar-se*, amb el bc. *muger* 'pedreny', o amb el ll. MÜRUS. També és merament casual la coincidència del *Marunyol* urgellenc del S.XI amb el Pla de *Marinyol*, *-anyol*, derivat de *Milany* (< ll. MILVUS), veg. aquest article; imperfectíssima la paronímia amb

MERCURIU (> *Morcuera*, art. *Morquerols*) i amb barrera fonètica infranquejable.

¹ Encara que l'arxiver Romero Papafigo en la tesi conjunta amb la Srta. Palet, p.22, enganxa *Almarung*, (perquè hi ha arabismes en *al-* en aquest capbreu) la sintaxi mostra que aquí és *al* prep. + article. Salta a la vista que l'àrab no té res a fer en aquesta qüestió: morfològicament i geogràficament impossible. I ni tan sols existeix una arrel *run* en àrab. →
² *Margüeños* amb una definició semblant recull també Vázquez Obrador, l'erudit d'Osca, a Aso (vall de Tena), en un estudi sobre la toponímia de l'alta vall del riu Aragón (1994).

MORVEDRE o SAGUNT

La ciutat valenciana del Baix Palància, que ha continuat la vida de la immortal *Saguntum* ibèrica.

²⁰ *Pron. Pop.*: Predomina *molbèdre* (-*védre* a Castelló etc.) J.G.M., 1935, i és en efecte la pron. dominant que he observat a tota la rodalia, abans i després d'aquesta data, incloent-hi enqs. locals de 1958 i 1961 (xxx, 16, 22-34); tinc nota, però que l'abril de 1936 vaig oir ²⁵ *monvédre* a un veterà carlí, que devia ser de cap a la Pna.Cast., i vivia, temps ha, vora l'Ebre, a Miravat.

Entre *M.* i *Sagunt* l'opinió dominant entre els valencianistes és que cal preferir *Morvedre* (així ja Mateu Llopis, *P.Val.* 2.3), els nomenclàtors de 1934 i ss. ³⁰ (*Timó* etc.) i SGuarner, en el mapa de la nota que citaré; alguns (com J.G.M.) ho condicionen: «les raons per acceptar la forma artificiosa *Sagunt* son dignes d'escoltar» (1935), i S. Guarner en el Nomenclàtor de 1966 accepta «*Morvedre* o *Sagunt*» (p.17).

³⁵ *MENC. ANT. Cristianes*. N'hi ha tantes que per evitar una massa confusa i poc orientadora, distribuim en epígrafs

I. En text romànic, amb *o*: 1250: *Morvedre* (Huici, 1, 496); 1251; *Morvedre* (ib. 252). Mj.S. XIV. «anam jaure a --- e partint de *Morvedre*, anam-nos-en jaure ⁴⁰ a *Les Aicubles* --- *Pina* --- *Toro* ---» *Cròn.* de Pere el Cerimoniós (ed. Pagès'3.31); 1391: *Morvedre* (Villan., *Vi.Li.t.* II, 184); C.1420: *Morvedre* (*Dietari del Capellà d'Anfós el Magnanim* (SSiv., *Quaresma*, p.X); C. 1450: *Morvedre* J.Roig (*Spill* v. 1887); 1526; ⁴⁵ *Morvedre* (BSCC XVI, 369); 1588: *Morvedre* (p.p. Traver, *Antigs. Cast.Pna.* 467).

II. Amb *u*. En la *Cròn. de Jaume I*; «los rics hòmens de Terol --- dixeren --- lo Mestre del Temple --- el comanador d'Alcaniç --- dien que han estat al ⁵⁰ Pug de les Pasques, qui és devant *Murvedre* per 3 milles --- e correghen a *Val de Segon* --- e pregunuen que y anets tost» (§154, Ag. 202); «entram-nos per *Val de Segon* a enjós ---» (§155, 203); molt més tard: «trasnuytam de Burriana e --- faeren 5 o 6 alimares ⁵⁵ --- faheren-ne altra a la mola de la serra, que està entre *Murvedre* e *Puçol* --- e quan Nós fom endret